

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 SIERPNI 1932 ROKU

NOWA USTAWA SPIRYTUSOWA

W wyniku długotrwałych obrad, do których byli przyciągnięci również przedstawiciele sfer gospodarczych, opracowane zostało rozporządzenie o Monopolu Spirytusowym, ogłoszone w formie dekretu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 lipca 1932.

Dekret wprowadza zasadnicze zmiany w dotychczasowej gospodarce spirytusowej i dlatego zasługuje na szczególną uwagę zarówno producentów, jak konsumentów spirytusu, więc przedewszystkiem przemysłu chemicznego.

Dekret utrzymuje w dalszym ciągu zasadę Monopolu, nie rozszerzając ani nie zwężając jego ram, komercjalizuje natomiast eksploatację Monopolu, powierzając mu prowadzenie odpowiedzialnej polityki cen.

Całkowitem „novum” w dekreście jest pokrywanie zapotrzebowania na spirytus na cele konsumcyjne wyłącznie tylko z gorzelnii rolniczych. Pod pojęciem spirytusu przeznaczanego na cele konsumcyjne rozumie się spirytus przeznaczony na spożycie trunkowe, na cele domowo-lecznicze i na przerób na artykuły spożywcze, z wyjątkiem octu. Wszelki inny spirytus jest w rozumieniu dekretu spirytusem, przeznaczonym na cele niekonsumcyjne. W dostawach spirytusu na cele niekonsumcyjne biorą udział zarówno gorzelnie rolnicze jak przemysłowe, przyczem sprzedaż spirytusu na cele niekonsumcyjne, jak również eksport spirytusu, może być dokonywany za pośrednictwem zrzeszenia producentów spirytusu.

Zrzeszenie producentów spirytusu, podobnie jak zrzeszenia producentów zajmujących się oczyszczaniem, odwadnianiem lub przerobem spirytusu, wyrobem octu, kwasu octowego, drożdży — może mieć charakter przymusowy. Zrzeszenie przymusowe powoływane może być przez Radę Ministrów po wysłuchaniu zainteresowanych grup — celem normowania i kontrolowania produkcji i zbytu w tych przemysłach.

Uzyskiwane nadwyżki dochodów w zakresie zakupu i sprzedaży spirytusu na cele niekonsumcyjne — będą używane wyłącznie na cele rozwoju produkcji i zbytu spirytusu niekonsumcyjnego.

Przedsiębiorstwa, wytwarzające artykuły przy których produkcji używa się spirytus, mogą być zaliczone na drodze wydania specjalnych rozporządzeń do przemysłów koncesjonowanych, t. j. takich, do których prowadzenia niezbędne jest uzyskanie odpowiedniego zezwolenia. Obowiązek uzyskania takiego zezwolenia stanowi ustawa — między innymi — w zakresie wyrobu

octu i kwasu octowego. Przywóz z zagranicy spirytusu i napojów wyrobionych ze spirytusu, oraz artykułów zawierających spirytus, jak również eteru, estrów, octu i kwasu octowego oraz drożdży — jest dozwolony tylko za zezwoleniem Ministra Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami. Ponadto spirytus i artykuły zawierające spirytus lub wyrobione ze spirytusu podlegają opłatom monopolowym.

Minister Skarbu w porozumieniu z Min. Przemysłu i Handlu może określać normy zużycia spirytusu w zakładach przerobu spirytusu. Za spirytus, zużyty ponad oznaczone normy, będzie pobierana opłata wyrównawcza do wysokości ceny spirytusu do wyrobu wódek gatunkowych. Spirytus na cele niekonsumcyjne w zasadzie ulega skażaniu, jednak Minister Skarbu może zezwalać na użycie w kraju na cele niekonsumcyjne spirytusu nieskażonego.

Rada Ministrów może wprowadzić w drodze rozporządzenia przymus mieszania spirytusu do płynnych materiałów napędowych w zakresie i na warunkach ustalonych. Rada Ministrów będzie regulowała następnie w drodze rozporządzeń zakres i warunki stosowania i zawieszania tego przymusu.

Jak widać z powyższego, nowa ustawa spirytusowa zawiera długi szereg postanowień, dotychczas nieistniejących. Na szczególną uwagę zasługuje — z punktu widzenia przemysłu chemicznego — przymus mieszania spirytusu do płynnych materiałów napędowych, możliwość koncesjonowania pewnych gałęzi przemysłu chemicznego, wprowadzenie koncesjonowania w zakresie fabrykacji kwasu octowego, możliwość ustalania norm zużycia spirytusu w zakładach przemysłowych. Podkreślić też wypada, że dekret kasuje dotychczas na terenie Min. Skarbu działającą Radę Spirytusową, której działalność była bardzo pożyteczna. Należy sądzić, że inne jakieś ciało doradcze spełniać będzie funkcje tej instytucji.

Dekret ogłoszony został w Dz. Ust. Nr. 63 z dn. 25 lipca r. b. pod poz. 586 i wchodzi w życie dn. 1 września 1932, z wyjątkiem postanowień dotyczących organizacji Monopolu, koncesjonowania, zrzeszeń przymusowych, przymusu mieszanek napędowych — które to postanowienia zyskują moc obowiązującą z dn. 1 sierpnia r. b., oraz nowych stawek opłat od wyrobu, przerobu, sprzedaży spirytusu, wyrobu drożdży i sprzedaży napojów alkoholowych, które obowiązują od dn. 1 stycznia 1933.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 15 do 31 lipca r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującymi zagadnieniami:

W sprawach celnych:

opracował i przedstawił wnioski w sprawie doraźnych podwyżek stawek celnych na szereg artykułów chemicznych.

W sprawach eksportowych:

przeprowadził badania rynków Bliskiego Wschodu i zainicjował eksport szeregu artykułów na te rynki,

przeprowadził szczegółowe narady nad dostarczaniem przetwórcom sztucznego jedwabiu — przędzy sztucznego jedwabiu po cenach eksportowych. (p. niżej).

W sprawach ustawodawczych:

odbył na terenie Dyrekcji Monopolu Spirytusowego naradę i złożył opinię w sprawie nowych środków skażających do spirytusu,

szczegółowo zbadał i sformułował opinię w sprawie przepisów wykonawczych do rozporządzenia o nawozach sztucznych.

W sprawach ogólnych:

wziął udział w naradzie na terenie Min. Przemysłu i Handlu i sformułował tamże opinię w sprawie preferencji dla krajowych surowców pochodzenia rolniczego (p. niżej),

zbadał i sformułował negatywną opinię w sprawie uruchomienia nowej wytwórni kwasu octowego w Polsce,

zwrócił uwagę Związku Inżynierów Chemików na możliwości zatrudnienia chemików polskich w krajach Bliskiego Wschodu.

NOWA TARYFA CELNA

Pan Vice-Premjer Prof. Zawadzki w wywiadzie udzielonym prasie w sprawie nowej taryfy celnej w szczególności uwypuklił co następuje:

Nowa taryfa celna ma zabezpieczyć i umożliwić naturalne możliwości rozwojowe naszego gospodarstwa narodowego. Oparta jest na dotychczasowych doświadczeniach w dziedzinie celnej oraz na istotnych wymaganiach zarówno przemysłu, jak rolnictwa. Konstrukcję nomenklatury nowej taryfy oparto na projekcie genewskim, mającym w przyszłości obowiązywać we wszystkich krajach świata. Poziom ochrony celnej jest w pewnych działach wyższy, niż dotychczas. Decydując się jednak na częściowe podniesienie ogólnego poziomu taryfy celnej przy jednoczesnym zastosowaniu szeregu zniżek, Rząd nie stoi bynajmniej na stanowisku polityki autarchji i wysokich ceł; likwidacja atoli takiej polityki może być tylko aktem zbiorowej woli wszystkich państw świata, wymagając wspólnych wysiłków i postanowień o charakterze międzynarodowym. Rząd — przez usta Pana Vice-Premjera — oświadczył, że tendencjom wykorzystania podwyższonych stawek celnych przez podniesienie poziomu cen wewnętrznych musiał-

by się przeciwstawić z całą stanowczością. Będą też przedsięwzięte środki w postaci odpowiedniego rozwinięcia systemu ulg celnych, czynnego obrotu uszlachetniającego i t. p. — celem zniewolowania tych skutków wzmocnionej w niektórych działach produkcji ochrony celnej, które odbiłyby się ujemnie na stanie i rozwoju naszego eksportu.

SZTUCZNY JEDWAB NA CELE EKSPORTU WYROBÓW GOTOWYCH

Zagadnienie dostarczania przemysłowi przetwórcemu wytwarzanych w Polsce artykułów wyjściowych dla tego przemysłu po cenach eksportowych, celem przerobienia ich w Polsce i wywiezienia zagranicę gotowych towarów — jest zagadnieniem pierwszorzędnej doniosłości. Wzgląd na aktywizację naszego bilansu handlowego i tendencja eksportu artykułów gotowych każą rozważać pozytywnie to zagadnienie.

Na terenie przemysłu chemicznego powstała sprawa dostarczenia przędzy sztucznego jedwabiu po cenach eksportowych fabrykom pończoch, wyrobów dzianych i tkanin z jedwabiu sztucznego; fabryki te miałyby wywozić zagranicę gotowe wyroby z polskiej przędzy sztucznego jedwabiu. Sprawą tą interesuje się żywo Min. Przemysłu i Handlu oraz Izby Przemysłowo-Handlowe w Warszawie i w Łodzi. Wyniki prowadzonych pod egidą tych instytucji narad między wytwórcami i przetwórcami przędzy sztucznego jedwabiu posiadają całkiem szczególne znaczenie, gdyż jest to — o ile nam wiadomo — pierwsza próba bezpośredniego osiągnięcia porozumienia w podobnej sprawie.

Stwierdzić należy z radością, że porozumienie takie jest już faktem dokonany. Mianowicie, na specjalnym posiedzeniu w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi dn. 22 lipca r. b. ustalono następujące warunki, pod jakimi wytwórcy przędzy sztucznego jedwabiu dostarczać będą towar po cenach eksportowych:

1) Zainteresowane Izby Przemysłowo-Handlowe zestawia listy eksporterów wyrobów gotowych ze sztucznego jedwabiu, które służyć będą za podstawę do dostarczania przez wytwórców przędzy na cele eksportowe. W wypadku odmowy sprzedania przędzy po cenach eksportowych — sprawy oddaje się pod rozważę specjalnych komisji, działających na terenie Izb.

2) Cena przędzy na cele eksportowe odpowiadać będzie eksportowej cenie polskiej przędzy sztucznego jedwabiu, zwiększonej o sumę zwrotu ceł za surowce i materiały pomocnicze przy eksporcie przędzy sztucznego jedwabiu, zwiększonej ew. o sumę podatku obrotowego.

3) Celem stwierdzenia, że przędza na cele eksportowe została istotnie wywieziona w formie wyrobów gotowych zagranicę — fabryki przetwórcze poddają się kontroli, polegającej na składaniu kwitów celnych lub innych oficjalnych dokumentów wywozowych, na pobieraniu i badaniu próbek z każdej partii eksportowanych wyrobów, na dopuszczeniu przedstawicieli wytwórców sztucznego jedwabiu do fabryk przetwórczych.

4) Prawo korzystania z przędzy eksportowej przysługuje tylko tym fabrykom, które na cele rynku wewnętrznego zaopatrują się w przędzę polską, oczywiście z wyłączeniem gatunków przędzy niewytwarzanych w kraju. Co do ostatniego punktu — przedstawiciele fabryk późniejszych założyli votum separatum.

W ten sposób sprawa dostarczania przędzy sztucznego jedwabiu na cele eksportowe została w zasadzie rozstrzygnięta.

WŚRÓD KSIAŻEK

Nakładem Instytutu Naukowej Organizacji ukazała się książka Prof. Aleksandra Rotherta „Organizacja gospodarki materiałowej w przemyśle i handlu”.

Aktualne zagadnienie prawidłowej organizacji gospodarki materiałowej doczekało się opracowania przez Prof. Rotherta, którego nazwisko znane jest dobrze w europejskich sferach, zajmujących się racjonalizacją przemysłu. Prof. Rothert zdyskontował osobiste cenne doświadczenia na temat techniki gospodarki materiałowej, uzupełniając je uwagami w przedmiocie organizacji i urzędzenia składów. Książka jest treściwa, zwięzła i obfitująca w szereg wskazówek praktycznych.

* * *

Nakładem Funduszu Bezrobocia ukazało się zredagowane w językach polskim i francuskim sprawozdanie z działalności Funduszu Bezrobocia za r. 1931. Ze sprawozdania tego wynika, że w r. 1931 Fundusz Bezrobocia wypłacił świadczeń ustawowych na sumę ponad 101 milionów złotych, wobec sumy ponad 104 milionów złotych wypłaconych w roku poprzedzającym, co jest skutkiem zmniejszenia stawki zasiłkowej od dn. 6 kwietnia 1931, jak również w pewnym stopniu obniżenia się zarobków. Przeciętna liczba pobierających zasiłki w r. 1931 wyniosła 113.613 osób, zaś przeciętna roczna wysokość zasiłków na jednego pobierającego — zł. 891,38 rocznie.

Wkładki na Fundusz Bezrobocia w r. 1931 wyniosły ponad 28 milionów złotych, niedobór za tenże rok — niespełna 67 milionów złotych.

KRONIKA

Dn. 20 lipca r. b. odbyła się pod przewodnictwem Pana Ministra Przemysłu i Handlu narada w sprawie preferencji w przemyśle przetwórczym dla surowców rolniczych pochodzenia krajowego. Po wysłuchaniu wyczerpujących referatów w zakresie osiągniętych lub zamierzonych porozumień między przemysłem i rolnictwem na tle stosowania krajowych surowców tłuszczowych, wełny, lnu, konopi i skór — konferencja wyraziła opinię, że wydawanie specjalnych przymusowych zarządzeń o preferencji takich surowców byłoby niecelowe, gdyż na drodze bezpośrednich dogodnych porozumień przemysł dochodzi do uzgodnienia poglądów z rolnictwem, stosując w najszerszym zakresie krajowe surowce pochodzenia rolniczego.

Dn. 7 lipca r. b. odbyło się na terenie Centralnego Związku Przemysłu Polskiego posiedzenie stałej komisji do spraw związków i sekcji eksportowych.

Tematem obrad była współpraca z Państwowym Instytutem Eksportowym oraz sprawa ożywienia działalności poszczególnych Związków.

W Austrii — w celu uregulowania podaży szylinga i poprawy jego kursu — przewidywana jest w najbliższym czasie zmiana polityki dewizowej Banku Narodowego.

Nowe zamierzenia idą w kierunku odstąpienia clearing'u prywatnego opartego na „premji eksportowej” instytucji „Giro-u. Kassen Verein” w Wiedniu, która pośredniczyłaby w transakcjach dewizami między eksporterami austriackimi i zagranicznymi z tem, że „premja wywozowa” ustalana byłaby indywidualnie.

W Grecji z dn. 1 maja r. b. wprowadzono w życie nowe zarządzenie reglamentujące przywóz całego szeregu towarów, oraz podwyższające dotychczasową stawkę przeliczeniową drachmy papierowej na metaliczną, przy czem zwykła ta jest odmienna dla poszczególnych kategorii towarów.

W zakresie przemysłu chemicznego reglamentacja przywozowa dotyczy następujących artykułów: jedwab sztuczny, farby i środki farmaceutyczne.

Stołeczne Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Warszawie (Warszawa, Mazowiecka 10) donosi nam, że w czasie od 3 do 8 września r. b. odbędzie się w Warszawie pierwszy Pokaz-Targi przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego, sztuki fryzjerskiej i przemysłów pomocniczych.

W czasie od 6 do 21 września r. b. odbędą się w Bari Targi Lewantyńskie. Bliższych informacji udziela Izba Handlowa Polsko-Włoska w Warszawie.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 58 z dn. 11 lipca r. b. ukazało się pod poz. 555 obwieszczenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 24 czerwca 1932 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

W Dz. Ust. Nr. 59 z dn. 13 lipca r. b. ukazało się pod poz. 566 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 9 marca 1932, wydane w porozumieniu z odpowiednimi ministrami, w sprawie środków napędowych zawierających związki ołowiu.

Rozporządzenie to zabrania uzyskiwania, sprzedaży, wprowadzania w obieg oraz przechowywania środków napędowych, do których wyrobu zostały użyte jakiegokolwiek związki ołowiu.

**NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO**

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	12,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	100 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,48 "	" rogowa 13/14% N ₂	— "
" granulowany za 1 kg % N ₂	1,63 "	Naftalin surowy prasowany	28,00 "
Azotan amonu	100 "	" czysty w łuskach	52,50 "
Benzol handlowy 90%	80 "	Octan sodu	120 "
" czysty	92 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	210 "
* Boraks	110—125 "	" " saponifikat	200 "
Chlorek cynku 50° Bé	40 "	Oleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	125 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" „pro narcosi“	1,800 "	Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	17,50 "
Fenol czysty	265 "	Saletra sodowa 15,5% N	32,25 "
Formalina 40%	270 "	Siarczan amonu	28,40 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 "	* Siarczan miedzi	110—125 "
" techniczna 85/88%	175 "	* Siarczek sodu 60/62%	60 "
* Karbid granulowany	75 "	Soda amonjakalna	25 "
Karbolinum	31,25 "	" kaustyczna	60 "
Klej kostny	205 "	Sól Glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej skórny	260 "	Stearyna	190 "
Krezol	128 "	Superfosfat 16%	9,28—9,92 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	100 "	Toluol czysty	105 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "	Żelatyna techn.	400 "

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

**KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA**
PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednar- ska 2, tel. 656-99.	„FR. KARPINSKI SPÓŁKA AK- CYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
„PABJANICKIE TOWARZYST- WO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Przem. Tuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Henryków pod War- szawą. Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Smola pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Chlorek wapna bielący. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda kaustyczna. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
„PABJANICKIE TOWARZYST- WO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź, 21-86.	Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Żelazokrzem 45% i 75%: „Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
	Klej kostny i skórny. Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11